

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu Anny Žákovej a JUDr. Violy Takáčovej v právnej veci navrhovateľky **B. W.**, bývajúcej v H., U., proti odporkyni **S.P., Ú., U.**, o preplatok na vdovskom a sirotskom dôchodku, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. júna 2007, č.k. 12Sd/395/2006-25, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 28. júna 2007, č.k. 12Sd/395/2006-25, **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporkyne číslo X. z 21. septembra 2006 o preplatku na vdovskom dôchodku a rozhodnutie odporkyne číslo X. z 21. septembra 2006 o preplatku na sirotskom dôchodku **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Odporkyňa dvoma rozhodnutiami číslo X. z 21. septembra 2006 podľa § 236 ods. 1 písm. b/ zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) rozhodla o povinnosti navrhovateľky vrátiť neprávom vyplatený vdovský dôchodok v sume 10 064 Sk a sirotský dôchodok na dcéru D. W. v sume 4 666 Sk, v oboch prípadoch za obdobie od 8. februára 2005 do 7. apríla 2005. Povinnosť navrhovateľky vrátiť preplatok odôvodnila tým, že navrhovateľka vedela, resp. musela vedieť o tom, že vdovský a sirotský dôchodok jej bol za uvedené obdobie vyplatené neprávom, lebo o podmienkach ich výplaty bola informovaná tak rozhodnutiami zo 14. mája 2004 ako aj vyjadrením z 23. júla 2004, obsahom tlačiva potvrdenia o návšteve školy, ktoré jej bolo zaslané a vedomosť o podmienkach výplaty dôchodkov mala aj na základe skutočnosti, že výplata oboch dôchodkov bola uvoľnená po preukázaní opätovného pokračovania D. štúdiu a táto vedomosť je zrejmá aj z oznámenia navrhovateľky o zanechaní štúdia dňom 27. januára 2005. Odporkyňa v odôvodnení rozhodnutí súčasne poukázala na to, že navrhovateľka musela vedieť aj o tom, že v prípade splátok dôchodkov za február a marec 2005 nešlo o doplatky vdovského a sirotského dôchodku za predchádzajúce obdobie, lebo odporkyňa jej už 27. októbra 2004 poslala doplatok oboch dôchodkov za obdobie od

8. júla 2004 do 7. decembra 2004, o čom bola informovaná v rozhodnutí z 27. októbra 2004.

Napadnutým rozsudkom krajský súd zrušil obe rozhodnutia a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že podľa názoru krajského súdu bolo vyplácanie dôchodkov už po predložení potvrdení o skončení štúdia dňom 27. januára 2005 spôsobilé vzbudiť u navrhovateľky presvedčenie, že ide len o doplácanie dávok vzhľadom na to, že v minulosti dávky poberala. Mal za to, že odporkyňa mohla včasnou reakciou na obsah potvrdení o ukončení štúdia predísť vzniku preplatku. Vychádzajúc z § 236 zákona o sociálnom poistení vyslovil záver, že v konaní nebolo preukázané, že by navrhovateľka vedome spôsobila, že sa jej dávka vyplatila neprávom.

Rozsudok krajského súdu napadla odporkyňa včas podaným odvolaním a žiadala, aby ho odvolací súd zmenil a jej rozhodnutia potvrdil, lebo krajský súd dospel k nesprávnemu právnemu názoru. Pridržiavala sa dôvodov uvedených v preskúmaných rozhodnutiach a poukázala na to, že navrhovateľka bola vyjadrením z 23. júla 2004 (nasledujúco po vydaní rozhodnutia o zastavení výplaty vdovského dôchodku) informovaná, že v prípade preukázania, že D. je nezaopatreným dieťaťom, bude jej nárok na výplatu vdovského dôchodku posúdený opätovne. Z potvrdení o návšteve školy, ktoré boli navrhovateľke zasielané na potvrdenie školou navrhovateľka vedela, kedy sa dieťa považuje za nezaopatrené na účely zákona o sociálnom poistení. Navrhovateľka 28. septembra 2004 požiadala o spätné vyplatenie vdovského a sirotského dôchodku a súčasne predložila potvrdenie o tom, že D. pokračuje v štúdiu. Z uvedeného je zrejmé, že navrhovateľka vedela alebo musela vedieť, za akých podmienok patrí sirotsky a vdovský dôchodok. Odporkyňa nespochybňovala včasné hlásenie ukončenia štúdia D., ale práve zo splnenia ohlasovacej povinnosti je podľa jej názoru zrejmé, že navrhovateľka musela predpokladať, že výplata vdovského a sirotského dôchodku jej po zanechaní štúdia D. už nepatrí.

Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu odporkyne uviedla, že oznámenie o ukončení štúdia musela odporkyňa prevziať najneskôr koncom januára a mala dostatok času na zmenu. Sirotsky a vdovský dôchodok prijímala od roku 1991 na účet a ona si na základe dôvery nekontrolovala rôzne doplatky a zvýšenia. Vážnu chybu urobila odporkyňa a tá by mala za ňu zodpovedať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 3 OSP a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

Podľa § 236 ods. 1 zákona o sociálnom poistení príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak

- a) nespĺnil povinnosť uloženú týmto zákonom,
- b) prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo**

c) vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Preskúvanými rozhodnutiami z 21. septembra 2006 odporkyňa predpísala navrhovateľke k náhrade *preplatok* na vdovskom a sirotskom dôchodku **podľa § 236 ods. 1 písm. b)** zákona o sociálnom poistení s odôvodnením, že ho *zavinila vedomým prijímaním dôchodkov* vyplácaných v období od 8. februára 2005 do 7. apríla 2005, *hoci vedela alebo musela predpokladať, že jej nepatria*.

Pre posúdenie zákonnosti rozhodnutia bolo preto podstatné, či navrhovateľka vedela alebo musela z okolností predpokladať, že jej sirotský a vdovský dôchodok od 8. februára 2005 už nepatria.

Nebolo sporné, že navrhovateľka včasným hlásením o ukončení štúdia D. splnila svoju ohlasovaciu povinnosť.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že:

- z vysvetlenia, uvedeného na druhej strane rozhodnutia zo 14. júna 2004, ktorým bol navrhovateľke odňatý sirotský dôchodok od 8. júla 2004 vyplýva, že sirotský dôchodok patrí nezaopatrenému dieťaťu, ktoré sa sústavne pripravuje na povolanie štúdiom. Z upozornenia na druhej strane rozhodnutia taktiež vyplýva povinnosť príjemcu dôchodku ohlásiť písomne do ôsmich dní zmeny v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dôchodok.

- navrhovateľka žiadosťou o spätné vyplatenie vdovského a sirotského dôchodku, doručenu odporkyňi 28. septembra 2004, požiadala o spätné vyplatenie dôchodkov za júl a august 2004 a pokračovanie ich vyplácania z dôvodu, že D. „pokračuje vo vzdelávaní a naďalej sa pripravuje na budúce povolanie“. K žiadosti pripojila potvrdenie o prijatí do 1. ročníka denného pomaturitného štúdia z 28. júna 2004 a potvrdenie o štúdiu na Združenej strednej škole služieb a obchodu z 9. septembra 2004. Odporkyňa rozhodnutiami z 15. októbra 2004 priznala sirotský dôchodok a uvoľnila vdovský dôchodok od 8. júla 2004;

- listom z 26. januára 2005, doručeným odporkyňi 31. januára 2005 navrhovateľka oznámila, že D. zanechala pomaturitné štúdium a od 27. januára 2005 už nie je žiačkou Združenej strednej školy obchodu a služieb.

Odvolací súd mal na základe obsahu rozhodnutia odporkyne zo 14. júna 2004 o odňatí sirotského dôchodku, žiadosti navrhovateľky o spätné vyplácanie dôchodkov od júla 2004 a jej oznámenia z 26. januára 2005 za preukázané, že navrhovateľka vedela, za akých podmienok jej patrí vdovský a sirotský dôchodok a teda, že vedela a na základe uvedených okolností aj musela vedieť, že ukončením štúdia D. zanikol od 8. februára 2005 nárok na sirotský dôchodok aj na výplatu vdovského dôchodku a že splátky oboch dôchodkov jej za február a marec 2005 boli (na účet) vyplatené neprávom.

Pokiaľ navrhovateľka namietala, že bola v tom, že jej platby za február a marec 2005 parili, toto jej tvrdenie neobstoí, lebo vdovský a sirotský dôchodok jej boli vyplácané pravidelne do 7. júla 2004, t.j. do odňatia sirotského a zastavenia

výplaty vdovského dôchodku od 8. júla 2004 rozhodnutím zo 14. mája 2004 a po preukázaní pokračovania v štúdiu jej bola výplata uvedených dávok uvoľnená od 8. júla 2004 dvoma rozhodnutiami odporkyne z 15. októbra 2004, kde v časti o výplate bolo uvedené, že doplatok za dobu od 8. júla 2004 do 7. decembra 2004 jej súčasne poukazovaný a od decembra 2004 budú dôchodky poukazované na jej sporozírový účet vždy 8-eho dňa v mesiaci. Navrhovateľka nespochybňovala, že by jej platby neboli na účet poukázané. Napriek vedomosti, že jej dôchodky už nepatria, tým, že platby poukázané na účet nevrátila, naplnila skutkovú podstatu § 236 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom poistení.

To, že odporkyňa poukazovala platby ešte 8. februára a 8. marca 2005, hoci sa už 31. januára 2005 dozvedela o dôvode na zastavenie výplat, vzhľadom na vyššie uvedený záver, že navrhovateľka vedela, resp. musela z okolností predpokladať, že sirotsky a vdovský dôchodok od 8. februára 2005 nepatria, nezbavuje navrhovateľku povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dôchodkoch.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutia odporkyne z 21. septembra 2006 sú v súlade so zákonom a preto rozsudok krajského súdu podľa § 246c v spojení § 220 OSP zmenil a obe rozhodnutia odporkyne potvrdil (§ 250q ods. 2 OSP).

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľka v konaní nebola úspešná a odporkyňa náhradu trov konania nežiadala.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 29. apríla 2008

**JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Dagmar Falbová